

Turkish Studies Language and Literature

Volume 14 Issue 3, 2019, p. 1479-1495

DOI: 10.29228/TurkishStudies.36998

ISSN: 2667-5641

Skopje/MACEDONIA-Ankara/TURKEY

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

EXCELLENCE FOR THE FUTURE
IBU.EDU.MK

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info/Makale Bilgisi

✍ Received/Geliş: 30.08.2019

✓ Accepted/Kabul: 30.09.2019

✍ Report Dates/Rapor Tarihleri: Referee 1 (30.09.2019)-Referee 2 (13.09.2019)- Referee 3 (20.09.2019)- Referee 4 (20.09.2019)

This article was checked by intihal.net.

ARAPÇA KÖKENLİ SÖZCÜKLERİN TÜRKÇE ÖĞRENMEYE ETKİSİNE DAİR ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

Hüseyin ÖZÇAKMAK*

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, Türkçe öğrenen Suriyeli öğrencilerin Arapça kökenli sözcüklerin Türkçe öğretiminde kullanımına dair görüşlerini değerlendirmektir. Çalışma grubu, Türkçe öğrenen ve yaşları 13-15 arasında değişen 34 Suriyeli öğrenciden oluşmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde, uygun örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme kullanılmıştır. Öğrencilere, yapılandırılmış soruları yanıtlarken herhangi bir yönlendirme yapılmamış, sorulan soruları kendi dilinde anladığı şekilde cevaplaması sağlanmıştır. Nitel araştırma desenli çalışmada veriler, 2 soruluk yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Formda, öğrencilere “Türkçedeki Arapça kökenli sözcüklerin, anlam bakımından dilinizdeki sözcüklerle benzer olması, öğrenme motivasyonunuzu nasıl etkiliyor?” ve “Türkçedeki Arapça kökenli sözcüklerin, anlam bakımından dilinizdeki sözcüklerle farklı olması, öğrenme motivasyonunuzu nasıl etkiliyor?” soruları sorulmuştur. Ayrıca öğrencilerin birinci ve ikinci soru içerisinde örneklemiş oldukları, Türkçede bulunan benzer ve farklı anlamlı Arapça kökenli sözcükler ele alınmış, listesi çıkarılmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Çalışma sonucunda soruları öğrencilerin %50’sinin sadece Arapçayla %26,5’inin sadece Türkçeyle %23,5’inin Türkçe ve Arapçayla yanıtladıkları saptanmıştır. Çalışmada Arapça kökenli sözcüklerin Türkçeyle benzer anlamlı olmasının öğrencilerin çoğunu olumlu etkilediği tespit edilmiştir. Farklı olmasından sadece Arapça yazan öğrencilerin etkilenmediği; ancak sadece Türkçe ile yazan öğrenciler ile Türkçe-Arapça yazan öğrencilerin çoğunun bu durumda zorlandıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin benzer anlamlı sözcükleri kalem (f=12), kitap (f=12), defter (f=8) ve saat (f=7) şeklinde; farklı anlamlıları dolap (f=6) ve yalancı (f=6) olarak sıraladıkları belirlenmiştir.

* Dr. Öğr. Üyesi, Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi, E-posta: huseyinozcakmak@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Yabancılara Türkçe öğretimi, Sözcük Öğretimi, Arapça Kökenli Sözcükler, Öğrenci Görüşleri.

STUDENTS' VIEWS ON THE EFFECT OF THE WORDS OF ARABIC ORIGIN ON LEARNING TURKISH

ABSTRACT

Aim of this study was to evaluate views of the Syrian students who are learning Turkish as a foreign language on use of words of Arabic origin in teaching Turkish. The study group was consisted of 34 Syrian students who were learning Turkish and aged between 13-15. For determining the study group, purposive sampling, one of the convenience sampling methods, was used. While answering the structured questions the students were not guided and were provided to answer the questions in their own language. The data of this qualitative research design study were collected through a structured interview form consisting of 2 questions. In the form, the students were asked questions "How does the fact that Arabic words in Turkish similar in meaning to the words in your language affect your learning motivation? and "How does the fact that Arabic words in Turkish differ in meaning from the words in your language affect your learning motivation? ". In addition, Arabic origin words in Turkish which had similar and different meaning with Arabic language and which were sampled in the first and second questions by the students were examined and list was prepared. Content analysis was employed for data analysis. As a result of the study, it was revealed that 50% of the students responded the questions only in Arabic, 26,5% of them responded only in Turkish, and 23,5% of them responded in Turkish and in Arabic. It was concluded that the fact that words of Arabic origin have similar meanings with Turkish affected most of the students positively. Moreover, it was found that the meaning-based differences of words of Arabic origin in Turkish did not affect just the students who responded the questions "only in Arabic". However, it caused difficulty for the students who responded "only in Turkish" and "in Turkish-Arabic". While the most frequently used words of similar meanings were kalem (f=12), kitap (f=12), defter (f=8) and saat (f=7), the most frequently used words of different meanings were dolap (f=6) and yalancı (f=6).

STRUCTURED ABSTRACT

Introduction

The issue that a language has words of other languages has permanently been controversial. However, that neighbor countries or nations sharing the same or close geographies receive or give words from/to each other needs to be taken in stride. The matter is not about receiving words from each other, but it is about the rate of receiving. If the words having been received are not appropriate for pronunciation and syntax of the target language, they can accelerate deterioration of the features of that language. It is stated in the Turkish Dictionary published by Turkish Language Association in 2011 that there are "6.516 Arabic,

5.540 French, 1.375 Persian, 607 Italian, 518 English, 448 Romaic, 105 German, 68 Latin, 39 Russian, 37 Greek, 31 Spanish, 24 Armenian, 22 Bulgarian, 15 Hungarian, 13 Japanese, 12 Mongolian, 8 Hebrew, 2 Malay, 2 Portuguese, 2 Sogd, 1 Albanian, 1 Korean, 1 Serbian, 1 Slavic” loanwords in Turkish (TDK 2011: 2674). When the Turkish Dictionary published by Turkish Language Association in 2011 is based on words of foreign origin in Turkish accounts for 16,68% of the total number of the words. Turkish has mainly loanwords of Arabic origin. Factors such as living in a close geography or having similar cultures resulted in Turkish’s receiving thousands of new words and concepts of Arabic origin. This fact is regarded as advantageous while teaching Turkish to Arabic people. The civil war in Syria in recent years has brought Turkish-Arabic common words into prominence in teaching Turkish to Arabic people. Aim of this study was to reveal TFL (Turkish as a foreign language) learners’ feelings and ideas on Turkish-Arabic common words and to determine whether the students regard the common words as advantageous or disadvantageous.

Method

The study was carried out through interview technique, one of qualitative methods and techniques. The data of the research which were collected via an interview form consisting of 2 questions were analyzed via content analysis. The study group included 34 Syrian students learning Turkish. The questions in the interview form were asked both in Turkish and in Arabic. Linguistic equivalence study was conducted to prevent data loss. For this purpose, the Turkish question texts which had been translated into Arabic by a translator were translated into Turkish back by a different translator, and it was verified that there was no data loss. The students’ responses to the questions were translated into Turkish. The analyses were performed on the texts translated into Turkish. The following questions were asked to the students to get their opinions:

1. How the similarity of words of Arabic origin in Turkish with your language in terms of meaning affect your learning motivation?
2. How the difference of words of Arabic origin in Turkish with your language in terms of meaning affect your learning motivation?

The answers given to the questions were analyzed via content analysis, and it was tried to determine the students’ views and perceptions on the words of Arabic origin in Turkish. Furthermore, the similar and different (in terms of meaning) words of Arabic origin exemplified by the students in the first and second questions were discussed; origins of these words were searched on the website of Turkish Language Association (<http://sozluk.gov.tr>).

Result and Discussion

In the study, the students’ responses for the first and second questions were divided into sub-dimensions as “responders only in Arabic”, “responders in Turkish and in Arabic” and “responders only in Turkish”. When the students’ views about the meaning-based similarity of the words of Arabic origin with Turkish were studied, it was found that majority of the views of the students who wrote their responses “only in Arabic”, and all of the views of the students who wrote their responses

“in Arabic and in Turkish” and “only in Turkish” were positive. İnan and Öztürk’s (2015) study also revealed that 64% of the students loved that “there are a great number of loanwords of Arabic origin in Turkish”. Additionally it was found in the current study that the students exemplified 64 words 147 times, and they mostly gave kalem (pencil) (f= 12), kitap (book) (f= 12), defter (notebook) (f= 8) and saat (time/clock/watch) (f= 7) words as example. This result is similar to Boylu and Pınar’s (2018) study that discussed vocabulary of Syrian refugees. When the students’ views about the meaning-based differentiation of the words of Arabic origin with Turkish were studied, it was revealed that just the students who wrote their answers “only in Arabic” were not affected from this differentiation; however, most of the students who wrote “only in Turkish” and “in Turkish-Arabic” had difficulty on this issue. On the words that are common in Turkish and Arabic, yet have different meanings, the Syrian students exemplified 11 words 28 times. The most exemplified ones among these words were dolap (closet) (f= 6) and yalancı (liar) (f= 6). Additionally, it was concluded that a lot of words were confused with the Arabic words that have similar pronunciation, and all of the examples given by the Syrian students on words claimed to be of Arabic origin in Turkish were not Arabic origin. The study carried out by Korkmaz (2018) has similar findings with the results of the current study.

Keywords: Teaching Turkish to Foreigners, Teaching Vocabulary, Words of Arabic Origin, Students’ Views.

Giriş

Dünyada 7,6 milyar insan olduğu (URL 1) ve konuşulan dil sayısının 7097 olduğu tahmin ediliyor. Dünya dilleri hakkında her geçen gün yeni şeyler öğreniliyor olması, konuşulan dil sayısı sürekli değiştirmektedir. Diller, kendi içlerinde dinamik bir yapıya sahiptir. Hızla değişen yaşamlar, topluluklar tarafından konuşulan dilleri de etkilemektedir. Dillerin yaklaşık üçte biri, konuşan sayısının 1000 kişiden az olmasından dolayı tehlike altındadır. 23 dilin, dünya nüfusunun yarısından fazlası tarafından konuşuluyor (Uzun, 2012; URL 2) olması, dünya dillerini konuşan nüfusun orantılı dağılmadığını ortaya koymaktadır.

Günümüzde dünyanın büyük bir köy haline gelmesi dilsel etkileşimleri artırmıştır. Bu etkileşimin yanı sıra coğrafi yakınlık gibi pek çok unsur dillerin birbirlerinden sözcük alışverişini etkilemiştir. Bir dilde başka dillerden sözcüklerin olması tartışmalı bir konudur. Aynı veya yakın coğrafyaları paylaşan komşu ülke ve milletlerin birbirinden sözcükler alıp vermesi kadar doğal bir durum olmamalıdır. Hatta gelişen teknoloji; dünyanın bir yerinden bir yerine ulaşmayı ve bilgi alışverişi yapmayı çok daha kolay hale getirmiştir. Öyle ki insanlar bilmedikleri dilleri internet üzerinden öğrenir olmuşlardır. Böylesi durumların çoğalması, diller arasındaki sözcük alışverişini daha da hızlandırmıştır. Sorun dillerin birbirlerinden sözcük alıp vermelerinde değil, bu alışverişin ne ölçüde olduğu ile ilgilidir. Makul düzeyde olması kaydıyla herhangi bir sorun teşkil etmeyen bu durum, dilin iç ve dış boyutu açısından değerlendirilmelidir. Sözcükler dilin dış yapısını; dil bilgisi, cümle yapısı gibi unsurlar ise dilin iç yapısını oluşturmaktadır (Ercilasun, 2004: 462). Başka dillerden alınan sözcük ve tamlamalar dilin dış yapısında birtakım değişiklik meydana getirirken iç yapısında herhangi bir etki yapmayabilir. Diğer bir ifadeyle, başka dilden sözcük almakla dil bozulmaz. Yeter ki alınan sözcükler hedef dilin sesletimine ve yapısına uygun olsun. Ancak diğer dillerden birtakım gramatikal kurallar almak, dilin sahip olduğu özelliklerin bozulmasını hızlandırabilir.

İşihara (2005: 4-5) tarafından yapılan bir çalışmaya göre, Türk Dil Kurumu tarafından 1998 yılında yayımlanan iki ciltlik Türkçe Sözlük'te Türkçede çok kullanılan alıntı sözcüklerin dağılımı, Arapça 5566 (%45), Fransızca 4182 (%33), Farsça 1196 (%9), İtalyanca 560 (%4), İngilizce 399 (%3) ve Yunanca 357 (%3) şeklinde ifade edilmiştir. Türk Dil Kurumu tarafından 2011 yılında çıkarılan Türkçe Sözlük'te ise Türkçedeki alıntı sözcüklerin dillere göre dağılımı şu biçimde verilmiştir: "Arapça 6.516, Fransızca 5.540, Farsça 1.375, İtalyanca 607, İngilizce 518, Rumca 448, Almanca 105, Latince 68, Rusça 39, Yunanca 37, İspanyolca 31, Ermenice 24, Bulgarca 22, Macarca 15, Japonca 13, Moğolca 12, İbranice 8, Malay dili 2, Portekizce 2, Soğdca 2, Arnavutça 1, Korece 1, Sırpça 1, Slavca 1". Sözlükte, Türkçenin söz varlığında "çeşitli diller aracılığıyla Amerika, Brezilya, Madagaskar, Maldivler yerlilerinin dilinden geçme çok az sayıda sözcük" bulunduğu da belirtilmektedir (TDK 2011: 2674). Doğan Aksan tarafından yapılan bir araştırmaya göre Türkçe içindeki yabancı kökenli sözcüklerin oranında dönemlere göre farklılaşmalar meydana gelmiştir. Buna göre Türkçede yer alan alıntı sözcükler; Köktürk döneminde %1'in altında iken, Uygur döneminde %2-5 arasında, 13. yüzyılda %20, 16. yüzyıldan Tanzimat dönemine kadar %50-65 arasında, Tanzimat döneminde ise %60 civarındadır. Ancak dil devriminden sonra bu oran 1965'te %43'e ve daha sonrasında da giderek azalmış ve aşağı yukarı %25'e düşmüştür (Aksan, 2000: 126-130). 2011 yılında Türk Dil Kurumu tarafından çıkarılan Türkçe Sözlük'ün son baskısındaki tespitlere göre, sözlükte madde başı ve madde içi olmak üzere toplam 92.292 sözcük bulunmaktadır ve bunların 15.391'i diğer dillerden alınmıştır. Diğer bir ifade ile Türkçede yer alan yabancı kökenli sözcükler bütün sözcüklerin %16,68'ini oluşturmaktadır. Son durumda Aksan (2000) tarafından ifade edilen %25 oranının günümüzde daha da düştüğü görülmektedir.

Alıntı sözcüklerle ilgili üzerinde durulması gereken bir husus da başka dillerden alınan sözcük ve kavramların hedef dilde ne kadar süre tutunma gösterebildikleridir. Türkçe Sözlük'ün (TDK) ilk 8 baskısını "madde başı değişimleri" açısından inceleyen Ergenç ve Uzun (1993: 134-135) Türkçede İspanyolca, Fransızca, Almanca ve İngilizce alıntı sözcüklerin %90'ın üzerinde bir tutunma gösterdiğini, Farsça ve Latince sözcüklerde belli bir aşınmanın olduğunu, yerleşme ve anlam genişlemesi bakımından üst sıralarda yer alan Arapça sözcüklerin ise tutunma bakımından düşük bir başarı gösterdiğini tespit etmiştir (Akt. Ergene, 2014). Arapça kökenli sözcüklerin yerleşme ve anlam genişlemesi açısından Türkçede ilk sırayı alması; Türklerin 1071 Malazgirt Savaşı sonrasında Anadolu'ya yerleşerek yeni bir din ve kültür çevresiyle tanışması ile açıklanabilir. İslamiyet'le birlikte hadis, fıkıh ve siyer gibi dinî ilimler aracılığıyla Arapça yüzlerce dinî terim Türkçeye yerleşmiştir. Bunların yanı sıra yeni bir coğrafyada yeni bir edebiyat ve şiir anlayışıyla karşılaşan Türk edip ve şairleri, o dönemde gelişmiş bir edebiyata sahip olan Arap sahasından, aruz vezninin de etkisiyle, giderek artan bir oranda sözcük transferi yaparak Türkçenin bünyesine binlerce yeni sözcük ve kavram katmışlardır. Arapça kökenli sözcüklerin Türkçeye aktarımı Tanzimat ve Servet-i Fünûn dönemlerinde had safhaya ulaşmıştır. Nazım ve nesirle uğraşan edip ve şairler ile okuryazar kesim tarafından sıklıkla tercih edilen Arapça kökenli kavram ve sözcükler, halk tarafından sınırlı düzeyde kullanılmıştır. Dil devrimi sonrasında başlayan dilde sadeleşmeyle, dile yerleşen ve halkın kullandığı sözcükler dışında kalan Arapça orijinli kavram ve sözcüklerin büyük çoğunluğu kullanımdan düşmüştür.

Türkçe, diğer dillerden sözcük aldığı gibi diğer dillere sözcükler de vermiştir. Arapça, Farsça, Sırpça, Arnavutça, Ermenice ve Yunanca gibi birçok dili etkileyen Türkçenin onlarca dilde binlerce sözcüğü bulunmaktadır (Karaağaç, 2008: 6). Türkçe ve Arapça arasında IX. yüzyılda din birliği ile başlayan etkileşimler, ilk başlarda Arapçanın kaynak dil olduğu bir süreçte ilerlerken sonraları Türkçe'nin de kaynak dil olduğu bir sürece dönüşmüş ve Türkçeden yüzlerce sözcük Arapçaya geçmiştir (Akar, 2010). Dillerin birbirlerinden sözcük alışverişi yapmaları doğal bir süreç içerisinde gerçekleşir. Alınan sözcük ve kavramların kaynak dildeki anlamıyla yaşamını sürdürme olasılığı bulunmakla birlikte, bu sözcük ve kavramların zamanla yeni anlamlar yüklenmesi veya belli bir süre kullanıldıktan sonra unutulması da ihtimaller arasında yer almaktadır. Alıntı sözcüklerin birçoğu özentî sonucu dilde

kullanılan ve 5-10 yıl içinde unutulmuş sözcüklerden oluşmaktadır. Aradan uzun yıllar geçtikten sonra sadece dilin benimsediği sözcük ve kavramlar dile yerleşebilir.

Türkçenin söz varlığı içinde en fazla yeri tutan Arapça sözcüklerin bazıları Türkiye Türkçesi'ndeki ses değerlerini aynen korurken, bazılarında küçük veya büyük değişimler meydana gelmiştir. Türkçe, bünyesine giren Arapça kökenli sözcüklerin birçoğunu kendine mal etmiş, birtakım değişikliklerle onlara yeni şekil ve sesler kazandırmış, bu sözcükleri tamamen Türkçenin malı haline getirmiştir. Üstelik bu sözcüklerden birçoğu bir Arap tarafından anlaşılacak kadar Türkçeleşmiştir (Dursunoğlu, 2011).

Önceleri Türklerin siyasî hâkimiyetinde yaşayan Arapların, Türklerle tarihî ve dinî bağlarının olması, Türkiye'nin Araplar tarafından Batı değerlerini özümseyen model bir ülke olarak algılanması, son dönemlerde Araplarla geliştirilen ortak dış politikalar ve Türk dizilerinin Araplar tarafından sevilmesi gibi unsurlar Arap dünyasının Türkçeye olan ilgisini artırmıştır (İnan ve Öztürk, 2015). Son yıllarda Ortadoğu'da meydana gelen gelişmelerle birlikte, 2011 yılında Suriye'de meydana gelen iç savaş nedeniyle mülteci durumuna düşen milyonlarca Suriyeli'nin Türkiye'ye sığınması, Araplara Türkçe öğretimine ayrı bir önem kazandırmış, onu yabancılara Türkçe öğretimi içinde farklı bir konuma getirmiştir.

Ana dili Arapça olan Suriyelilere Türk dilini öğretmek hem onların Türkiye'de kendi işlerini daha kolay halletmeleri hem de Türklerle daha iyi iletişim kurmaları sağlanabilir. Türkçede bulunan Arapça kökenli sözcük sayısının fazla olması bu açıdan ele alındığında, ortak sözcüklerin Araplara Türkçe öğretirken avantaja dönüştürülebileceği söylenebilir.

Dil öğretimi aynı zamanda kültür aktarımıdır. Türkçe öğretimi sayesinde aynı coğrafyayı ve tarihi paylaşan iki ülke arasında var olan kültürel yakınlığın daha da artması mümkün hale gelmiştir. Durum böyle olunca, Türkçede yer alan Arapça kökenli 6.516 sözcüğün önemi daha da belirginleşmektedir. Bu noktada, ortak sözcüklere sahip olmanın dil öğretimi konusunda ne derece etkili olduğu sorusu akla gelebilir. Bu bir avantaj mıdır yoksa dil öğretimi olumsuz etkileyen bir unsur mudur? Literatürde bu konuyla ilgili çalışma az olmakla birlikte, Tüfekçioğlu (2019) tarafından B2 düzeyindeki Türkçe öğrencileriyle gerçekleştirilen “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrencilerinin Sözcük Dağarcıkları Üzerine Bir İnceleme” adlı çalışmada, “zaman” başlığı altında verilen çoğunluğu Arapça kökenli olan sözcüğün özellikle ana dili Arapça olan katılımcılar tarafından daha yüksek bilinme yüzdesine (%68) ulaştığı sonucuna ulaşılmıştır, Türkçede yer alan Arapça kökenli sözcüklerin Araplara Türkçe öğretimine pozitif bir etki yapabileceğini göstermektedir. İltar'ın yapmış olduğu (2014) bir diğer çalışmada ise, Arapça-Türkçe ortak sözcüklerden oluşturulan etkinliklerin Araplara Türkçe öğretiminde yararlı olup olmadığı araştırılmıştır. Kahire Yunus Emre Türk Kültür Merkezi'nde öğrenim gören öğrencilere uygulanan çalışmada, ortak sözcüklere dair yaşanmışlıklar sayesinde, öğrencilerin bu sözcükleri çok rahat bir şekilde öğrenebildikleri ve ilk günden itibaren sözcük hazinelerini çok hızlı bir biçimde geliştirdikleri saptanmıştır. Ayrıca öğrencilerin, kendi dillerinde de bulunan sözcükleri gördüklerinde oldukça şaşırıp eğlendikleri belirlenmiştir. Ancak İnan ve Öztürk'ün (2015) Ürdünlü ve Mısırlı öğrencilere Türkçe öğretimi konusunda yapmış olduğu çalışmada, Arapçadan Türkçeye geçmiş sözcüklerin anlamsal olarak birbirlerinden farklılaşmalarının bir sorun olduğu tespitine yer verilmiştir. Yine aynı şekilde Kirik (2018) tarafından yapılan ve Sudan'da Türkçe öğrenen öğrencilerle gerçekleştirilen bir çalışmada, Arapça alıntı kelimelerden kaynaklanan anlama sorununa dikkat çekilmiştir. Çalışmaya göre Arapçadan Türkçeye geçen bazı alıntı kelimelerin kaynak dilden anlamsal olarak farklılaşması, diğer bir ifadeyle anlam kaymasına uğraması Araplara Türkçe öğretiminde birtakım sorunlara neden olmaktadır. Adı geçen çalışmada, Arapçada “yolcu” anlamına gelen “musafir” kelimesinin Türkçeye “konuk” anlamında “misafir” olarak geçmesi; Arapçada “yardım” anlamında kullanılan “müsaade” kelimesinin Türkçeye “izin” anlamıyla geçmesi öğrencilerin bu tarz kelimeleri sıklıkla karıştırmalarına sebep olmaktadır. Farklı sonuçlara ulaşan bu çalışmalar (Tüfekçioğlu, 2019; Kirik, 2018; İnan ve Öztürk, 2015; İltar, 2014), Türkçede bulunan Arapça kökenli sözcüklerin anlamsal

açından değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Adı geçen çalışmalarda, Türkçeye geçip anlamını koruyan Arapça kökenli sözcüklerin olumlu; anlamı kısmen veya tamamen değişen sözcüklerin ise olumsuz olarak sonuca etki ettiği görülmektedir. Arapçadan Türkçeye geçen sözcüklerin büyük çoğunluğunun kendi anlamını koruduğu İşler (1997) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada belirlenmiştir. Arapçadan Türkçeye geçen ve anlam kaymasına uğrayan sözcük ve sözcük gruplarının tespit edilmesini amaçlayan ilgili çalışmada, Türkçeye geçen binlerce Arapça sözcük taranmış ve bunlardan sadece 536'sında anlam kayması olduğu belirlenmiştir. Bu durum göz önüne alındığında, Türkçe-Arapça ortak sözcüklerin Araplara Türkçe öğretimine olumlu etki etme ihtimalinin daha yüksek olduğu söylenebilir.

Türkçe ve Arapçada ortak olarak bulunan sözcüklere dair yapılan literatürdeki az sayıda çalışmadan hareketle, Türkçede bulunan Arapça kökenli sözcüklerin Araplara Türkçe öğretimi konusunda daha çok olumlu etkileri olduğu anlaşılmaktadır. Bu çalışmanın çıkış noktasını, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin Türkçe-Arapça ortak sözcükler hakkındaki duygu ve düşüncelerinin belirlenmesi, ortak sözcüklerin öğrencilerce bir avantaj mı yoksa bir dezavantaj olarak mı görüldüğünün saptanması oluşturmuştur. Bu bağlamda çalışmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Suriyeli öğrencilerin Türkçede bulunan Arapça kökenli sözcükler konusundaki algılarını belirlemektir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Çalışma, nitel araştırma yöntem ve tekniklerinden görüşme tekniği ile gerçekleştirilmiştir. 2 soruluk görüşme formu ile toplanan çalışmanın verileri, içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi, “belirli kurallarla dayalı yapılan kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir tekniktir” (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2015).

Çalışma Grubu

Çalışma grubu, Türkçe öğrenen ve yaşları 13-15 arasında değişen 34 Suriyeli öğrenciden oluşmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde, uygun örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme tekniği kullanılmıştır. Öğrencilere, yapılandırılmış soruları yanıtlarken herhangi bir yönlendirme yapılmamış, sorulan soruları kendi dilinde anladığı şekilde cevaplaması sağlanmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada veriler görüşme tekniği ile toplanmıştır. Sorular öğrencilere farklı zaman dilimlerinde sorulmuş, veri kaybının önlenmesi amacıyla, görüşme formunda soruların hem Türkçe hem de Arapça hâllerine yer verilmiştir. Çeviride anlam kaybının önlenmesi amacıyla dil eşdeğerlik çalışmasına başvurulmuştur. Bu amaçla sorular; Türkçe okuma ve anlama açısından iyi düzeyde olan bir tercümandan yardım alınarak Arapçaya çevrilmiştir. Yapılan çevirinin güvenilirliğini test etmek için Arapçaya çevrilen Türkçe soru metinleri Türkçeye hâkim olan başka bir uzman tarafından yeniden Türkçeye çevrilmiştir. Son aşamada iki Türkçe metin birbiriyle karşılaştırılmış, metinlerin tutarlı olduğu ve anlam kaybına uğramadığı anlaşılmıştır. Yapılandırılmış görüşme formunda, soruların hem Türkçe hem de Arapça şekillerine yer verilerek soruları; kendisini Türkçe konusunda yeterli gören öğrencilerin Türkçe, Arapça konusunda yeterli gören öğrencilerin ise Arapça yazarak yanıtlamaları amaçlanmıştır. Sadece Arapça yazan öğrenciler ile bir kısmını Türkçe bir kısmını Arapça yazan öğrencilerin yanıtları, yine Türkçe dil yeterliğine sahip bir uzman tarafından Türkçeye çevrilmiş, analizler Türkçe çevirisi yapılan metinler üzerinden gerçekleştirilmiştir. Öğrencilere, görüşlerini almak üzere aşağıdaki sorular yöneltilmiştir:

1. Türkçedeki Arapça kökenli sözcüklerin, anlam bakımından dilinizdeki sözcüklerle benzer olması, öğrenme motivasyonunuzu nasıl etkiliyor?

2. Türkçedeki Arapça kökenli sözcüklerin, anlam bakımından dilinizdeki sözcüklerle farklı olması, öğrenme motivasyonunuzu nasıl etkiliyor?

Sorulara verilen cevaplar içerik analizi ile çözümlenmiş, öğrencilerin Türkçede bulunan Arapça kökenli sözcükler hakkındaki görüşleri ve algıları belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılan içerik analizi sonucunda bulunan temaların frekansları çıkarılarak tablolar şeklinde sunulmuştur. Ayrıca öğrencilerin birinci ve ikinci soru içerisinde örneklemiş oldukları, Türkçede bulunan anlamca benzer ve farklı Arapça kökenli sözcükler ele alınmış, Türk Dil Kurumu (<http://sozluk.gov.tr>) internet sitesi aracılığıyla, bu sözcüklerin kökenleri araştırılmıştır. Böylece öğrencilerin Arapça kökenli sözcükler konusundaki – varsa- yanlışları da saptanmıştır.

Bulgular

Hem Türkçe hem de Arapça formunda verilen soruları, öğrencilerin sadece Arapça ile yanıtlanmadığı tespit edilmiştir. Sorulara verilen cevapların dillere göre dağılımı aşağıdaki gibidir:

Tablo 1: Sorulara Verilen Cevapların Dillere Göre Dağılımı

Cevaplar	f	%
Sadece Arapça kullanılarak cevaplanan formlar	17	50,0
Sadece Türkçe kullanılarak cevaplanan formlar	9	26,5
Hem Arapça hem Türkçe kullanılarak cevaplanan formlar	8	23,5
Toplam	34	100,0

Tablo 1 gözden geçirildiğinde, öğrencilerin yarısı (%50,0) soruları sadece Arapça yazarak yanıtlamışlardır. Sadece Türkçe yazarak cevap verenlerin oranı %26,5 iken cevapları yazarken Türkçe ve Arapçayı birlikte kullananların oranı %23,5 olarak gerçekleşmiştir.

Aşağıdaki tablolarda, öğrencilerin sorulara verdikleri cevapların dağılımları, “sadece Arapça yazma”, “Arapça ve Türkçe yazma” ve “sadece Türkçe yazma” durumlarına göre verilmiştir.

Tablo 2: Arapça Kökenli Sözcüklerin Anlamsal Benzerliğine Dair Görüşler (Sadece Arapça Yazarlar)

Görüşler (N=17)	Öğrenciler	f
Türkçe öğrenmemi hızlandırıyor.	Ö1, Ö4, Ö5, Ö11, Ö14, Ö17, Ö19, Ö32, Ö34	9
Dil öğrenme konusunda beni motive ediyor.	Ö2, Ö3, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö18	7
Anlamın benzer olması daha fazla öğrenmemi sağlıyor.	Ö6, Ö7, Ö9, Ö18, Ö34	5
Bazı sözcüklerin kökeninin Arapça olması olumlu etkiliyor.	Ö6, Ö17, Ö18, Ö32	4
Türklerle iletişim kurmamıza yardımcı oluyor.	Ö7, Ö8, Ö19	3
Güzel sözcükler öğrenmemizi sağlıyor.	Ö2, Ö4, Ö14	3
Dil öğrenmeye yardımcı olur.	Ö1, Ö8	2
Olumlu veya olumsuz bir şekilde etkilemez.	Ö1, Ö34	2
Türkçede 6000 civarında Arapça sözcük var.	Ö5	1
Bazı Türkçe sözcükler Arapçaya benziyor.	Ö6	1
Doğru biçimde öğrenmemizi sağlıyor.	Ö10	1
Sözcükler uzun değilse ezberlerim.	Ö6	1
Olumsuz etkiliyor, çünkü anlamı birbirine benzeyen sözcükleri öğrenmek zor oluyor.	Ö6	1
Türkçe ve Arapçadaki ortak sözcükler bana dilimi hatırlatır.	Ö5	1
Toplam		41

Tablo 2 gözden geçirildiğinde, sadece Arapça yazan öğrencilerin (N=17), 14 tema altında 41 görüş ifade ettikleri görülmektedir ($\bar{x}=2,41$). Bu görüşlerin çoğunluğunun olumlu olduğu, 2 öğrencinin

“Olumlu veya olumsuz bir şekilde etkilemez.” şeklinde nötr bir görüş beyan ettiği, 1 öğrencinin ise olumsuz bir görüş ortaya koyduğu anlaşılmaktadır. Öğrenci görüşlerinden örnekler aşağıda verilmiştir.

“Türkçe ile ortak kelimelerin olması daha hızlı bir şekilde Türkçe öğrenmemize yardımcı oluyor” (Ö1). Türkçede Arapça kökenli sözcüklerin olması konusunda kafa karışıklığı yaşayan öğrenciler de bulunmaktadır. “Arapça ile Türkçenin aynı kelimeleri olması bence çok iyi çünkü bazı Türkçe kelimeler Arapça kelimelere benziyor. Ve bu şekilde öğrenmek daha fazla olur ama birbirine benzemeyen kelimeleri öğrenmesi bazen zor oluyor” (Ö6). Ortak sözcükleri Türklerle iletişim kurmak için bir fırsat olarak gören öğrenciler de vardır: “Bu kelimeler Türkçe öğrenmemize yardım eder. Böylelikle Türk kardeşlerimizle daha kolay iletişim kurabiliriz” (Ö19).

Tablo 3: Arapça Kökenli Sözcüklerin Anlamsal Benzerliğine Dair Görüşler (Arapça-Türkçe Yazarlar)

Görüşler (N=8)	Öğrenciler	f
Dil öğrenmeye yardımcı olur.	Ö12, Ö13, Ö15, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29	7
Dil öğrenme konusunda beni motive ediyor.	Ö13, Ö15, Ö29	3
Olumlu yönde etkiliyor.	Ö12, Ö16, Ö27	3
Bazı Türkçe sözcükler Arapçaya benziyor.	Ö12, Ö16, Ö26	3
Türkçe sözcüklerin çoğunun kökeni Arapçadır.	Ö15	1
Benzer sözcükler kolay öğrenmemi sağlıyor.	Ö27, Ö29	2
Toplam		19

Tablo 3 incelendiğinde, soruları Arapça-Türkçe karışık yanıtlayan öğrencilerin (N=8), 6 tema altında 19 görüş belirttikleri anlaşılmaktadır ($\bar{x} = 2,38$). Bu görüşlerin tamamının olumlu görüşlerden oluştuğu dikkati çekmektedir.

“Evet, olumlu yönde öğrenmemizi etkiliyor. Kitap, defter, saat, kalem gibi kelimeler Türkçedeki Arapça kökenli kelimelere örnektir” (Ö12). Diğer bir öğrenci Arapça kökenli sözcüklerin Türkçe öğrenmeyi kolaylaştırdığını şu şekilde anlatmıştır: “Arapça kökenli kelimeler Türkçe öğrenmemizi hiç etkilemez aksine, bu kelimeler aynı anlama sahip oldukları için öğrenmemizi kolaylaştırıyor: saat, çanta, kitap vb.” (Ö27). Bu öğrenciler arasında bulunan bir öğrencinin kendini aşan bir yorumda bulunduğunu da belirtmek gerekmektedir: “Türkçe kelimelerin çoğu Arapça kökenlidir zaten. Örneğin kitap, defter, portakal vb.” (Ö15).

Tablo 4: Arapça Kökenli Sözcüklerin Anlamsal Benzerliğine Dair Görüşler (Sadece Türkçe Yazarlar)

Görüşler (N=9)	Öğrenciler	f
Türkçe öğrenmemi hızlandırıyor.	Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö30, Ö33	7
Ortak sözcükler Türkçe öğrenmeyi kolaylaştırır.	Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö30, Ö31	6
Sözcükleri ezberlemeden öğrenmeye yardım eder.	Ö20, Ö31	2
Çok iyi bir şeydir.	Ö24, Ö25	2
Kültür yakın olduğu için ortak sözcüklerimiz var.	Ö24, Ö33	2
Aynı anlamlı sözcükleri daha çok seviyorum.	Ö20, Ö31	2
Ortak sözcükler çok etkili çünkü anlamamızı sağladı.	Ö22	1
Türklerle iletişim kurmamıza yardımcı oluyor.	Ö21	1
Arapça bile konuşsak Türkler bizi anlar.	Ö25	1
Benzer sözcükler sayesinde Türkçede yeni sözcükler öğreniyorum.	Ö25	1
Arapça kökenli sözcüklerle gurur duyuyorum.	Ö24	1
Olumlu yönde etkiliyor.	Ö33	1
Toplam		27

Tablo 4'e göre görüşme sorularını sadece Türkçe ile yanıtlayanlar azımsanmayacak sayıda. Soruları sadece Türkçe kullanarak yanıtlayanlar (N=9), 12 tema altında 27 görüş ortaya koymuşlardır.

Bu öğrencilerin kişi başına düşen görüş sayısı ($\bar{x} = 3,00$) diğer öğrencilerden daha fazladır. Öğrenci görüşlerinin genel olarak olumlu olduğu görülmektedir. En fazla ifade edilen görüşler “Türkçe öğrenmemi hızlandırıyor” (f= 7) ve “Ortak sözcükler Türkçe öğrenmeyi kolaylaştırır” (f= 6) şeklindedir.

Öğrencilerin bazıları Türkçe ve Arapça ortak sözcüklerin Türkçe öğrenmelerini hızlandırdığını belirtmiştir. Bir örnek: “*Bu kelimeler Arapçada olduğu için bize yardımcı olur ve daha hızlı bir şekilde Türkçeyi öğrenebiliriz. Örnek: zekâ, fikir*” (Ö30). Bir öğrenci sözcüklerin anlam boyutuna değinerek şu şekilde yazmıştır: “[*Kelimeler*] aynı anlama gelirse çok sevinirim daha rahat rahat konuşabilirim [*kelimelerin*] farklı anlamı olursa zorlaşır” (Ö31). Öğrenciler arasında, konuya ilginç bir açıdan bakarak farklı bir yorum yapan bir öğrencinin görüşüne de değinmek gerek. “*Bence [Arapça kökenli kelimeler] daha iyi çünkü bazen bir kelimeyi unutuyoruz. Arapça konuşursak Türkler bizi anlarlar*” (Ö25).

Öğrencilerin vermiş oldukları cevaplarda, aynı anlama gelen Türkçe ve Arapça ortak sözcükler konusunda bolca örnek verdikleri tespit edilmiştir. Bütün öğrencilerin yanıtları bir araya getirildiğinde oluşan sözcük listesi aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 5: Öğrenciler Tarafından Örneklendirilen Arapça-Türkçe Ortak Sözcük Listesi

Sözcük	f	Sözcük	f	Sözcük	f
1.Kalem	12	26.Buğday	2	51.Beyit	1
2.Kitap	12	27.Hikâye	2	52.Dondurma	1
3.Defter	8	28.Rivayet	2	53.Şiir	1
4.Saat	7	29.Şair	2	54.Halk	1
5.Şal	5	30.Merhem	2	55.Kur’an	1
6.Televizyon	5	31.Asgari	1	56.Mikrofon	1
7.Telefon	4	32.Acil	1	57.Hadis	1
8.Zürafa	4	33.Müdür	1	58.Buhar	1
9.Çanta	4	34.Mutfak	1	59.Reçete	1
10.Zeytin	4	35.Bisküvi	1	60.İklim	1
11.Soba	4	36.Zekâ	1	61.Muz	1
12.Çay	4	37.Fikir	1	62.Ticaret	1
13.Kahve	3	38.Cami	1	63.Mühendis	1
14.Market	3	39.Mülakat	1	64.Zarafet	1
15.Dut	3	40.Resim	1		
16.Mesela	3	41.Hayvan	1		
17.Portakal	2	42.Fizik	1		
18.Kiraz	2	43.Adalet	1		
19.Fil	2	44.Kaşar	1		
20.Cüzdân	2	45.Makas	1		
21.Fırın	2	46.Habip	1		
22.Armut	2	47.Takvim	1		
23.Hava	2	48.Dükkân	1		
24.Fincan	2	49.İstiklal	1		
25.Fare	2	50.Zil	1		
Toplam					147

Tablo 5 öğrencilerin birinci soruyu yanıtlarken vermiş oldukları Türkçe Arapça ortak sözcük örneklerinden hareketle oluşturulmuştur. Buna göre öğrencilerin 64 sözcüğü toplam 147 tekrarla örnekledikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin en fazla verdikleri örnekler arasında kalem (f= 12), kitap (f= 12), defter (f= 8) ve saat (f= 7) sözcükleri yer almıştır. Burada hususu belirtilmek gerekir. Öğrencilerin Arapça kökenli olarak ifade ettikleri birçok sözcük, Arapçaya başka dillerden geçme sözcüklerdir. Sözelimi “dondurma, buğday ve çanta” Türkçe sözcüklerdir. Yine Fransızca kökene sahip “televizyon, telefon, mikrofon, bisküvi, portakal ve fizik” sözcükleri ile Farsça kökene sahip “zil, şal, dut ve armut” sözcükleri öğrenciler tarafından Arapça kökenli kabul edilmiştir. Genel bir

değerlendirme yapmak gerekirse, listede bulunan 64 sözcüğün 46'sının Arapça asıllı olduğu; diğer 18 sözcüğün ise Fransızca (f= 6), Farsça (f= 4), Türkçe (f= 3), Rumca (f= 2: fırın ve kiraz), İngilizce (f= 1: market), Çince (f= 1: çay) ve Macarca (f= 1: soba) kökenli sözcüklerden oluştuğu saptanmıştır.

Tablo 6: Arapça Kökenli Sözcüklerin Anlamsal Farklılığına Dair Görüşler (Sadece Arapça Yazanlar)

Görüşler (N=17)	Öğrenciler	f
Hiç etkilemez.	Ö1, Ö5, Ö6, Ö7, Ö10, Ö18, Ö19, Ö32	8
Aynı okunuşta olan sözcükler anlamın karışmasına sebep oluyor.	Ö8, Ö14, Ö32	3
Yeni sözcükler öğrenmek için motive ediyor.	Ö2, Ö4	2
Öğrenince anlamsal farklılığı daha iyi ayırt etmemi sağlıyor.	Ö5, Ö34	2
Farklı anlamlı sözcükleri öğrenmek benim için zor değil	Ö6, Ö7	2
Öğrenmemi olumsuz etkiliyor.	Ö9, Ö10	2
Bazı sözcüklerde zorlanmama neden oluyor.	Ö3	1
İlk kez karşılaştığımda zor ama sonra öğrenmek kolaylaşıyor.	Ö11	1
Evet etkiliyor.	Ö17	1
Kolay bir dil olduğu için etkilenmiyorum.	Ö10	1
Yazma konusunda etkiliyor.	Ö19	1
Toplam		24

Tablo 6, Arapça kökenli sözcüklerin anlamsal farklılığına dair görüşlerini sadece Arapça yazarak belirtenleri göstermektedir. Tabloya göre 17 öğrenci, 11 tema altında 24 görüş ortaya koymuştur ($\bar{X} = 1,41$). Öğrencilerin en fazla “Etkilemez” görüşünü savunduğu (f= 8), bunu “Aynı okunuşta olan sözcükler anlamın karışmasına sebep oluyor” (f= 3) görüşünün takip ettiği anlaşılmaktadır. Görüşlerin çoğunluğundan, Türkçede yer alan Arapça sözcüklerin anlamca farklı olmasının bir sorun olarak görülmediği anlaşılıyor. Öğrencilerden bazıları anlam farklılığı olan sözcüklerin kendilerini etkilemediğini savunmaktadır. “*Bu kelimeleri [anlamı farklı olan] öğrenince diğer kelimeleri daha kolay ayırt edebilirim ve Türkçe öğrenmemi aksatmaz*” (Ö5). Bunun yanı sıra bunun bir avantaj olduğunu ileri süren öğrenciler de vardır: “*Kolay bir dil olduğu için motivasyonumu asla etkilemez. Okunuşun benzer olması, Türkçe öğrenmemize yardımcı olur. Bu şekilde birden fazla kelime var*” (Ö10).

Tablo 7: Arapça Kökenli Sözcüklerin Anlamsal Farklılığına Dair Görüşler (Arapça-Türkçe Yazanlar)

Görüşler (N=8)	Öğrenciler	f
Söyleyişin aynı anlamın farklı olması dil öğrenmemi zorlaştırıyor.	Ö13, Ö27, Ö29	3
Olumsuz etkiliyor.	Ö12, Ö15	2
Öğrendikten sonra zorluk çekmiyoruz.	Ö26	1
İlk başta olumsuz etkiliyor.	Ö26	1
Hiç etkilemez.	Ö28	1
Toplam		8

Tablo 7’de, Arapça kökenli sözcüklerin anlamsal farklılığına dair görüşlerini Arapça-Türkçe karışık olarak yazan öğrenciler yer almaktadır. Öğrenciler (N= 8), 5 tema altında 8 görüş beyan etmişlerdir ($\bar{X} = 1,00$). Buna göre öğrenciler “Söyleyişin aynı anlamın farklı olması dil öğrenmemi zorlaştırıyor” (f=3) ve “Olumsuz etkiliyor” (f= 2) düşüncesini ileri sürmüşlerdir. Öğrencilerin çoğu, Türkçe ve Arapça ortak sözcüklerin anlamsal farklılığının kendilerini olumsuz etkilediğini düşünmektedir. Bunlar arasında “*Aynı telaffuz ama anlamı farklı olan kelimelerden dolayı Türkçe öğrenmemiz biraz zor oluyor*” (Ö13) biçiminde düşüncesini paylaşan öğrencilerin yanı sıra “*Önceden az bir şekilde öğrenmemizi etkiliyordu ama öğrendikten sonra hiç zorluk çekmiyoruz*” (Ö26) yazan öğrenciler de bulunmaktadır.

Tablo 8: Arapça Kökenli Sözcüklerin Anlamsal Farklılığına Dair Görüşler (Sadece Türkçe Yazarlar)

Görüşler (N=9)	Öğrenciler	f
İlk başta sözcükleri karıştırmamıza neden oluyor.	Ö21, Ö22, Ö23, Ö25, Ö30	5
Olumsuz etkilemez, çünkü sözcükleri ayırt ediyoruz.	Ö21, Ö22, Ö23, Ö33	4
Yanlış anlamalara neden oluyor.	Ö24, Ö31, Ö33	3
Öğrenirken olumsuz etkiliyor.	Ö20, Ö31	2
Anlamı farklı olduğu için kafa karışıklığı yapıyor.	Ö24, Ö31	2
Hem olumlu hem olumsuz etkiliyor.	Ö24	1
Bu durum öğrenmek için bizi motive ediyor.	Ö30	1
Motivasyonumuzu etkilemez.	Ö22	1
Bazı sözcükler anlam olarak Arapçada ayıp.	Ö20	1
Toplam		20

Tablo 8 incelendiğinde, görüşlerini sadece Türkçe yazarak ifade eden öğrencilerin (N=9), 9 tema altında 20 görüş ortaya koydukları görülmektedir ($\bar{x} = 2,22$). Öğrenci görüşleri genel olarak gözden geçirildiğinde sadece Türkçe yazarak soruları yanıtlayan öğrencilerin anlamı farklı olan Türkçe ve Arapça ortak sözcükler hakkında olumsuz bir algıya sahip oldukları anlaşılmaktadır. Örnek bir öğrenci görüşü: “Önce karıştırdık ama kısa süre sonra anlamlarını öğrendik ve artık karıştırmıyoruz. Motivasyon sürecimizi etkilemedi ve öğrenmemiz için engel olmadı tam tersine öğrenmek için daha çok çabalyoruz” (Ö30). Öğrenciler arasında bu konuya farklı bir perspektiften bakanlar da vardır: “Bazı kelimeler, Türkçe anlamında normal ama Arapçada çok ayıptır. Bunun tam tersi de mümkün” (Ö20). Bir öğrenci “muhteşem” sözcüğünü Türkçe ve Arapça ortak sözcüklerdeki anlam farklılığı konusunda örnek göstermiştir: “[Anlamı farklı kelimeler] bizi hiç etkilemez. Önce karıştırdık lakin sonra o kelimelerin manalarını bildik ve artık karıştırmıyoruz. Örnek: muhteşem kelimesi Türkçede “güzel şey” demek Arapçada “edepli bir insan” demek” (Ö22). Öğrencilerden biri ise (Ö21) anlam yanılgısı nedeniyle, “nar” sözcüğünün Türkçede “meyve” anlamıyla kullanıldığını ancak Arapçada “ateş” anlamında olduğunu ifade etmiştir. Ancak “nar” sözcüğü Türkçede her iki anlamı da içermektedir.

Tablo 9: Öğrenciler Tarafından Örneklendirilen Anlamı Farklı Arapça-Türkçe Sözcük Listesi

Sözcükler	f	%
1.Dolap	6	21,4
2.Yalancı	6	21,4
3.Nar	4	14,3
4.Sefil	3	10,7
5.Muhteşem	2	7,1
6.Ray	2	7,1
7.Maske	1	3,6
8.Mecnun	1	3,6
9.Dar	1	3,6
10.Misafir	1	3,6
11.Taht	1	3,6
Toplam	28	100,0

Tablo 9, öğrencilerin ikinci soruya vermiş oldukları cevaplardan hareketle, anlamsal açıdan farklı olan Türkçe ve Arapça ortak sözcükler için sundukları sözcük örneklerini belirtmektedir. Tabloya göre en fazla dolap (f= 6) ve yalancı (f= 6) sözcüklerinin anlamca karıştırıldığı görülmektedir. Burada dikkati çeken, Suriyeli öğrencilerin “Türkçede bulunan Arapça kökenli sözcükler” için verdikleri örneklerin tamamının Arapça asıllı olmamasıdır. Sözgelimi, Türkçe kökenli “yalancı ve dar” sözcükleri, Arapçada benzer okunuştaki sözcüklerle karıştırılmakta iken (yalancı: Türkçeden Arapçaya geçen yemek ismi; dar: geniş sözcüğünün tersi), bir meyve ismi olan Farsça kökenli “nar” sözcüğü, Arapçadan alınan “ateş” anlamlı sözcük sanılmaktadır. Ayrıca Fransızca kökene sahip “maske” ve “ray” sözcükleri

Arapçada benzer okunuşa sahip sözcüklerle karıştırılmaktadır. Bunların yanı sıra Suriyeli öğrenciler, Arapçadan alınmış ancak günümüzde kendileri tarafından Türkçeden farklı anlamlarda kullanılan birçok sözcüğü örneklendirmişlerdir. Örneğin, Arap sahasında “dolap” sözcüğünün “torpido”, “sefil” sözcüğünün “kötü insan”, “muhteşem” sözcüğünün “edepli insan” anlamlarıyla kullanıldığı öğrencilerce örneklendirilmiştir. Ancak öğrenciler görüşlerinde “ray, maske, mecnun, dar, misafir ve taht” sözcüklerinin Arapça kullanımda ne anlama geldiğini belirtmemişlerdir.

Sonuç

Çalışmada öğrencilere, sorulara Türkçe veya Arapça kullanarak cevap verme yönünde seçenek sunulmuştur. Çalışmada, 34 öğrencinin yarısının soruları sadece Arapça yazarak yanıtladığı, sadece Türkçe yazanların oranının %26,5 olduğu, Türkçe ve Arapçayı birlikte kullanarak cevaplayanların oranının %23,5 olarak gerçekleştiği belirlenmiştir. Bu durum, öğrencilerin bir kısmının kendisini Türkçe yazma konusunda yeterli gördüğünü, yarısının Türkçe yazmadığını, bir kısmının ise tam olarak hangi dille yazacağı hususunda kafa karışıklığı yaşadığını göstermektedir.

Çalışma iki boyuttan oluşmaktadır. İlk boyutta, öğrencilere Türkçede yer alan ve anlamsal olarak Arapça ile benzer olan sözcükler sorulmuştur. İkinci olarak Türkçede yer alan ve anlamsal olarak Arapça ile farklılaşmış olan sözcükler soru olarak yöneltilmiştir. Çalışmanın birinci ve ikinci soruları altında; soruları sadece Arapça ile yanıtlayanlar, Türkçe-Arapça kullanarak yanıtlayanlar ve sadece Türkçe ile yanıtlayanlar alt boyutları bulunmaktadır. Çalışmanın sonuçları, bu sıraya göre verilmiştir.

Arapça Kökenli Sözcüklerin Anlamsal Olarak Benzerliğine Dair Sonuçlar

Çalışmada, “sadece Arapça ile yazan” 17 öğrencinin 14 tema altında 41 görüş ifade ettiği, öğrenci başına görüş ortalamasının 2,41 olduğu tespit edilmiştir. Sadece Arapça ile yazan öğrencilerin görüşlerinin çoğunluğunun (38 görüş) olumlu olduğu belirlenmiştir. Öğrenciler en fazla *Türkçe öğrenmemi hızlandırıyor.* (f= 9) ve *Dil öğrenme konusunda beni motive ediyor.* (f=7) görüşlerini ileri sürmüşlerdir. Soruları “Arapça ve Türkçe kullanarak yanıtlayan” 8 öğrencinin 6 tema altında 19 görüş belirttikleri, her bir öğrencinin ortalama 2,38 görüş ortaya koyduğu saptanmıştır. Bu görüşlerin tamamının (19 görüş) olumlu olduğu, en fazla *Dil öğrenmeye yardımcı olur.* (f=7) ve *Dil öğrenme konusunda beni motive ediyor.* (f=3) görüşlerinin dile getirildiği tespit edilmiştir. Görüşme sorularını “sadece Türkçe ile yanıtlayanlar”ın sayısı da azımsanmayacak kadar çoktur. Bu kapsamda 9 öğrenci soruları sadece Türkçe kullanarak yanıtlamış, 12 tema altında 27 görüş ortaya koymuşlardır. “Sadece Türkçe yazan” öğrencilerin kişi başına düşen görüş ortalaması 3,00’tür. Öğrenci görüşlerinin tümü olumludur. En fazla ifade edilen görüşler *Türkçe öğrenmemi hızlandırıyor* (f= 7) ve *Ortak sözcükler Türkçe öğrenmeyi kolaylaştırır* (f= 6) şeklindedir. İnan ve Öztürk’ün (2015) çalışmasında öğrencilerin %64’ünün “Türkçede Arapçayla ortak çok sayıda sözcük bulunması”nı çok sevdikleri sonucuna ulaşılmış olması çalışmamızın bulgularını desteklemektedir.

Öğrencilerin, aynı veya benzer anlama gelen Türkçe ve Arapça ortak sözcükler konusunda bolca örnek verdikleri tespit edilmiştir. Bütün yanıtlar bir araya getirildiğinde oluşan sözcük listesinde öğrencilerin 64 sözcüğü toplam 147 tekrarla örnekledikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin en fazla verdikleri örnekler arasında kalem (f= 12), kitap (f= 12), defter (f= 8) ve saat (f= 7) sözcüklerinin yer aldığı görülmüştür. Boylu ve Pınar (2018) tarafından gerçekleştirilen ve Suriyeli mültecilerin Türkçe kursuna başlamadan önceki söz varlığı durumlarının ele alındığı çalışmada, Suriyeli öğrencilerin (N=90) en fazla bildikleri ve tekrar ettikleri sözcüklerin saat (f=73), kitap (f=73), kalem (f=72) sözcükleri olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin en çok bildikleri Türkçe sözcüklerin Arapça kökenli sözcüklerden oluşmuş olması, yabancılara Türkçe öğretiminde Arapça kökenli sözcüklerden yararlanılabileceğini göstermektedir.

Çalışmada, Suriyeli öğrencilerin Arapça kökenli olarak ifade ettiği 64 Türkçeleşmiş sözcüğün birçoğunun (f=18) Türkçeye; Fransızca, Farsça, Rumca, İngilizce, Çince ve Macarcadan geçme

sözcükler olduğu belirlenmiştir. Hatta öğrencilerin Türkçe kökenli “dondurma, buğday ve çanta” sözcüklerini de Arapça saydıkları saptanmıştır.

Türkçede bulunan Arapça kökenli sözcüklerin anlamsal olarak benzer olması boyutu özetlenmek istenirse, sorulara verilen cevaplar göz önüne alındığında öğrenci başına en fazla görüşü *sadece Türkçe* yazarak yanıtlayanların ifade ettikleri tespit edilmiştir. “Sadece Arapça yazan” öğrencilerin çoğunluğu; “Türkçe-Arapça yazanlar” ile “sadece Türkçe yazanlar”ın tümü, Türkçede bulunan Arapça kökenli sözcüklerin anlamsal benzerliği konusuna olumlu bakmakta, bu durumun dil öğrenmede kendilerine avantaj sağladığını düşünmektedirler.

Örnek verilen sözcüklerde Türkçede yer alan Arapça kökene sahip sözcüklerin ifade edilmesi sırasında Arapça okunuşun dikkate alındığı tespit edilmiştir. Sözelimi Türkçe “çay” sözcüğünü öğrenciler örneklerinde “şay” biçiminde yazmıştır. Aynı şekilde Suriyeli öğrencilerin Türkçede “zeytin” biçiminde seslendirilen sözcüğü “zeytün” şeklinde yazdıkları belirlenmiştir. Kaya’nın (2019) yapmış olduğu bir çalışmada, iki dilde de anlamı aynı olan “çay” sözcüğünün Arapçadaki söylenişi olan “şay” şeklinde yazıldığı, öğrenciler birçok sözcükte “ç” harfi yerine “ş” harfini kullanabildiği ifade edilmiştir. Benzer şekilde Türkçede “merhaba” olarak kullanılan sözcüğün “marhaban” biçiminde, “kalem” olarak seslendirilen sözcüğün ise Arapçada “galam” şeklinde telaffuz edildiği vurgulanmıştır. Sözcük ve cümlelerde yapılan bu gibi yazım ve sesletim hatalarının çoğunun altında Arap alfabesinde bazı ünlü harflerin olmaması yatmaktadır. İnan ve Öztürk’e (2015) göre Türkçeye geçen ortak sözcüklerin telaffuzlarında büyük problemler yaşanabilmektedir. İnan ve Öztürk, (2015) ilk başlarda Türkçeye sempati duyulmasını sağlayan bu sözcüklerin sonraki süreçte Türk dilinin söyleyiş özelliklerinden uzaklaşarak Arapçadaki şekliyle söylenmeye başladığına dikkati çekmiştir.

Arapça Kökenli Sözcüklerin Anlamsal Olarak Farklılığına Dair Sonuçlar

Arapça kökenli sözcüklerin anlamsal farklılığına dair görüşlerini “sadece Arapça yazarak” belirten 17 öğrenci, 11 tema altında 24 görüş ortaya koymuş, öğrenci başına 1,41 görüş sunmuştur. Öğrencilerin en fazla *Etkilemez* (f= 8) görüşünü savunduğu, bunu *Aynı okunuşta olan sözcükler anlamın karışmasına sebep oluyor* (f= 3) görüşünün takip ettiği tespit edilmiştir. Görüşler birlikte ele alındığında, Suriyeli öğrencilerin çoğunluğunun (16 görüş), Türkçede yer alan Arapça sözcüklerin anlamca farklı olmasını bir sorun olarak görmediği anlaşılmaktadır.

Arapça kökenli sözcüklerin anlamsal farklılığına dair görüşlerini “Arapça-Türkçe karışık olarak yazan” 8 öğrenci, 5 tema altında 8 görüş beyan ederek ortalama kişi başına 1,00 görüş ifade etmiştir. *Söyleyişin aynı anlamın farklı olması dil öğrenmemi zorlaştırıyor* (f=3) ve *Olumsuz etkiliyor* (f= 2) görüşleri öğrenciler tarafından en çok desteklenen düşünceler olmuştur. Öğrenci görüşlerinin çoğu (f=6) Türkçe ve Arapça ortak sözcüklerdeki anlamsal farklılığının kendilerini olumsuz etkilediğini savunmaktadır.

Görüşlerini “sadece Türkçe yazarak” ifade eden 9 öğrenci 9 tema altında 20 görüş ortaya koyarak öğrenci başına ortalama 2,22 görüş belirtmişlerdir. Öğrenciler, en çok *İlk başta sözcükleri karıştırmamıza neden oluyor.* (f=5) ve *Olumsuz etkilemez, çünkü sözcükleri ayırt ediyoruz.* (f=4) görüşlerini paylaşmışlardır. Bu öğrencilerin genelini, anlamı farklı olan Türkçe ve Arapça ortak sözcükler hakkında olumsuz bir algıya sahip oldukları (13 görüş) anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin, anlamsal açıdan farklı olan Türkçe ve Arapça ortak sözcükler için verdikleri sözcük örnekleri içinde ilk iki sırayı dolap (f= 6) ve yalancı (f= 6) sözcüklerinin aldığı belirlenmiştir. Suriyeli öğrencilerin, Türkçe ve Arapçada ortak olup anlamsal açıdan farklı olan sözcük örneği olarak 11 sözcüğü 28 kez yazdıkları saptanmıştır. Burada, Suriyeli öğrencilerin Türkçede bulunan Arapça kökenli sözcükler için verdikleri örneklerin tamamının Arapça asıllı olmaması dikkat çekicidir. Sözelimi, Türkçe kökenli “yalancı” ve “dar” sözcüklerinin; bir meyve ismi olan Farsça kökenli “nar” sözcüğünün ve Fransızca kökene sahip “maske” ve “ray” sözcüklerinin Arapçada benzer okunuşa sahip

sözcüklerle karıştırıldığı tespit edilmiştir. Korkmaz (2018) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada, Arapça kullanılan ve “şans, talih” anlamlarına gelen حظ sözcüğünün Türkçede “hoşa giden, duygulanma, hoşlanma, zevk” anlamlarına geldiği vurgulanmış, bu tür örnekleri çoğaltmanın mümkün olduğu ifade edilerek Türkçe eğitiminde bu tarz sözcüklerin kullanımına dikkat edilmesi gerektiği, ortak olduğu düşünülen bu tarz sözcüklerin dil öğretiminde ciddi yanlış anlaşılmalara yol açabileceği belirtilmiştir. Yeri gelmişken, Türkçede Arapça kökenli olan binlerce sözcük bulunmakla birlikte bunların sadece %10’undan daha az kısmında anlamsal olarak farklılaşma bulunduğunu (İşler, 1997) belirtmek gerekir.

Türkçedeki anlamsal olarak farklı Arapça kökenli sözcükler boyutunu özetlemek gerekirse, öğrenci başına en fazla görüş yine *sadece Türkçe* yazarak yanıtlayan öğrenciler tarafından ortaya konmuştur. “Sadece Arapça yazan” öğrencilerin çoğunluğu Türkçe-Arapça ortak sözcüklerin anlamsal açıdan farklılaşmasının kendileri için bir sorun olmadığını ifade ederken, “Türkçe ve Arapça yazanlar” ile “sadece Türkçe yazanlar” için tam tersi bir durum söz konusudur. Bu öğrenciler, Türkçede bulunan Arapça kökenli sözcüklerin anlamsal olarak Türkçeden farklılaşmasının dil öğrenmede kendilerini olumsuz etkilediğini düşünmektedirler.

Öneriler

Yabancılara Türkçe öğretimi genel bir kavram haline gelmiş ve artık kendi içinde alt gruplara ayrılmıştır. Son yıllarda Suriye’de meydana gelen iç savaş nedeniyle Türkiye’ye sığınan milyonlarca Suriyeli ile birlikte, Araplara Türkçe öğretimi daha çok rağbet görmeye başlamıştır. Bu kapsamda kültürel yakınlık sonucu Türkçe ve Arapça arasında alınıp verilen binlerce ortak sözcükten yararlanılabilir. Öğrenci görüşleri incelendiğinde, çalışmamızda özellikle benzer anlama sahip Türkçe-Arapça ortak sözcüklerin, dil öğretimine etkisi açısından, öğrencilerin büyük çoğunluğu tarafından olumlu karşılandığı tespit edilmiştir. Bu nedenle, Türkçeden Arapçaya geçen veya Arapçadan Türkçeye geçen sözcüklerin tamamının tespit edilmesi hususunda akademik çalışmalara ihtiyaç vardır.

Yabancılara Türkçe öğretimi alanında benzer anlama sahip olan Türkçe ve Arapça ortak sözcüklerin anlamsal boyutu yeterli görülmeyle, ses birimleri birbirine benzeyen bu sözcüklerin öğretiminde Türkçe okunuşlarındaki nüans dikkate alınmalıdır. Arapçadan alıntı olan bu sözcükleri Arapçadaki gibi okumaya çalışan Suriyeli öğrenciler, doğrusunu seslendirme konusunda uyarılmalı, Türkçe sesletim özelliklerinin yerleşmesi için öğrencilerle bolca konuşma etkinlikleri yapılmalıdır.

Tarihî süreç içerisinde Arapçadan alınan yüzlerce sözcük Türkçede anlam değişimine uğramış hatta bazıları tamamen farklı bir anlama bürünmüştür. Bu nedenle Türkçe-Arapça bütün sözcüklerin ilk alındığı şekliyle kalması beklenmemelidir. Bazı Suriyeli öğrencilerin, Türkçe ve Arapça ortak sözcüklerin anlamsal boyutu konusunda birtakım yanılgıları olduğu, bu sözcüklerin anlamlarını kendi dillerinde kullandıkları gibi algıladığı, buna bağlı olarak da Türkçe öğrenmede birtakım sorunlar yaşadığı çalışmamızda tespit edilmiştir. Öncelikle Türkçe-Arapça ortak sözcükleri içinde anlamsal açıdan farklılaşan sözcüklerin belirlenmesi için akademik çalışmalar yapılmalı, sözcükler tespit edildikten sonra bu sözcüklerin öğretimine özellikle özen gösterilmelidir.

Son olarak Türkçede A1, A2, B1, B2, C1 ve C2 dil seviyelerinde hangi sözcüklerin ne kadar öğretilmesine dair *sözcükler listesi* tam olarak hazırlanmış değildir (Açık, 2013). Yazılı ve basılı Türkçenin sözcük kadrosuna yönelik çalışmalar olmakla birlikte, konuşma Türkçesinde bu tür çalışmalar çok daha az sayıdadır. Bu nedenle yabancılara Türkçe öğretimi alanında günlük konuşma dilinde en çok tercih edilen sözcüklerin sıklıklarının dil düzeylerine göre belirlenmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Araplara Türkçe öğretimi özelinde ise Türkçe ve Arapçada ortak olup, günlük dilde sıklıkla kullanılan sözcüklerin belirlenmesi gerekmektedir. Osmanlı döneminde alınmış, ancak günümüzde aktif olarak kullanılmayan ve sadece sözlüklerde kalmış yüzlerce sözcüğün tespit edilmesi, Türkçe öğretirken bunlar üzerinde daha az durulması da bu kapsamda düşünülebilir.

KAYNAKÇA

- Açık, F. (2013). Temel Türkçe (A1/A2) için söz dağarcığı tespit denemesi. (Ed. Celal Demir ve Hayrettin Parlakyıldız) *Abdurrahman Güzeli için armağan kitabı (Türkçenin eğitimi ve öğretimi)* içinde (s. 257-275). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Akar, A. (2010). Türkçe–Arapça arasındaki sözcük ilişkileri. *Karadeniz-Blacksea-Черное море*, 8, 9-16.
- Aksan, D. (2000). *Her yönüyle dil (Ana çizgileriyle dilbilim)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Boylu, E. ve Pınar, Ç. A. L. (2018). Suriyeli mültecilerin Türkçe kursuna başlamadan önceki söz varlığı durumları. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(1), 68-94.
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö. E., Demirel, F., Karadeniz, Ş. ve Çakmak, E. K. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Dursunoğlu, Halit (2011). Türkiye Türkçesi'ndeki Arapça sözcükler ve bu sözcüklerdeki ses olayları. (Ed. Zeki Dilek) 38. *TCANAS uluslararası Asya ve Kuzey Afrika çalışmaları kongresi: Dil bilimi, dil bilgisi ve dil eğitimi* içinde (C: I, s. 517-528). Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları.
- Ercilasun, A. B. (2004). *Başlangıçtan yirminci yüzyıla Türk dili tarihi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ergenç, İ. ve Subaşı Uzun, L. (1993). "Türkçe Sözlük'te Maddebaşı Değişimlerinin İçeriksel ve Sayısal Görünümleri", VII. Dilbilim Kurultayı Bildirileri 13-14 Mayıs 1993 (Yayımlayan: K. İmer ve N. E. Uzun), s. 123-139, Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayını.
- Ergene, O. (2014). Alıntı sözcükler için verilen kaynak dil ve özgün biçim bilgileri açısından Türkçe sözlüklerin karşılaştırılması. *Turkish Studies*, 9(3), 647-674.
- İltar, L. (2014). *Yabancılara Türkçe öğretiminde Arapça-Türkçe ortak kelimeler yardımıyla etkinlik geliştirme ve uygulama (Mısır örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- İnan, R. ve Öztürk, M. (2015). Değişkenler açısından Araplara Türkçe öğretimi (Ürdün-Mısır örneği). *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(18), 377-392.
- İşihara, A. (2005). *Yazı dilindeki alıntı kelimelerin Türkçeleşme süreçleri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- İşler, E. (1997). *Türkçede anlam kaymasına uğrayan Arapça kelime ve kelime grupları*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları.
- Kaplan, M. (2001). *Kültür ve dil*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Karaağaç, G. (2008). *Türkçe verintiler sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Kaya, E. B. (2019). Suriyelilerin Türkçe öğrenirken yaşadıkları dil sorunları. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 2(1), 73-92.
- Kirik, E. (2018). "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar Üzerine Tespitler ve Teklifler: Sudan-Kur'an-ı Kerim ve İslami Bilimler Üniversitesi Örneği" içinde Ed. (Prof. Dr. Osman Köse Dr. Esra Kirik) *Bilimsel Araştırmalarda Yeni Yaklaşımlar I*, Ankara: Berikan Yayınevi, s. 319-340.
- Korkmaz, E. (2018). Yabancılara Türkçe öğretiminde yaşanan bazı sorunlar ve çözümleri. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1), 89-104.

Tüfekçioğlu, B. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğrencilerinin sözcük dağarcıkları üzerine bir inceleme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Advance online publication. DOI:10.16986/HUJE.2019051661

URL 1: <http://www.worldometers.info/world-population/> (30.01.2019 tarihinde erişilmiştir.)

URL 2: <https://www.ethnologue.com/guides/how-many-languages> (30.01.2019 tarihinde erişilmiştir.)

Uzun, N. E. (2012). Türkçenin dünya dilleri arasındaki yeri. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi*, 19(2), 115-134.